

CATALUNYA SOCIAL

Any IX. Núm. 403

Un any, 10 ptes. — Núm. solt, 20 cts.

23 de febrer 1929

**PUBLICACIÓ
SETMANAL**

**REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
DURAN I BAS, 11 - BARCELONA**

**APARTAT 1036
TELÉF. 17605**

La qüestió romana

L'Estat "Ciutat Vaticana"

No ha deixat, i probablement no deixarà en molts dies, de constituir l'actualitat del món sencer. —¿Què ho deu fer que tot moviment, que tota gesta del Vaticà té sempre aquesta importància? Els mateixos homes d'esquerra no ens ho sabrien explicar de manera satisfactòria.

I cal pensar que el Vaticà no té exèrcits, ni armaments, ni terrenys per a governar, ni súbdits en el sentit ciutadà de la paraula. I sense aquests elements, ¿no és ben cert, homes d'esquerra, que qualsevol Estat cauria tan ràpidament que al cap d'uns quants anys no esdevindria més que record del que fou?

I si de Poder espiritual es tracta, compareu-lo amb altres poders espirituals, com el caigut de l'Església heterodoxa russa, com el dels Bisbes anglicans, com el mateix del Califat. El primer, en desaparició total; el segon, esmicolant-se per dies; el tercer, a voluntat d'un dictador com Kemal, etc. ¿Què significa tot això davant el gest sempre ple de dignitat, d'independència, de sobirania la més alta, del Vaticà?

¿No hi veuen res d'extraordinari en tot això els homes d'esquerra?

Dissortats els orbs voluntaris!

La generositat del Papa

Els antics Estats pontificis, successivament esmolats per l'exèrcit piemontès, comprenien territoris regularment amples (donada l'amplària que dins d'Itàlia tenien els antics Estats). I sobretot, comprenien la ciutat de Roma.

En caure aquesta, assaltada de manera ben violent, per la bretxa de la Porta Pia, el Papa es recloqué al Mont Vaticà, i des d'allí va llençar el Non possumus solemne i transcendental, que ha regit durant cinquanta vuit anys.

Lògic semblava, per tant, exigir, almenys, la ciutat de Roma, per a solucionar la qüestió romana. Però el Papa, convençut que ço que interessa per a la deguda expansió de l'Església és el reconeixement de la plena sobirania, i que el territori al qual s'estenguí és el que té menys importància, ha cedit Roma, i sols n'ha exceptuat la part im-

prescindible per tal que aquella sobirania es manifestés amb el seu caràcter temporal.

Aquesta generositat del Sant Pare ha estat criticada pels homes d'esquerra, els qui, dins casa nostra, han arribat a dir que el Papa ha perdut el plet amb costes.

És clar; per ells, donada la visió que tenen dels interessos espirituals que maneja el Vaticà, això és una pèrdua. En canvi, si el Papa hagués mantingut l'acció sobre els Estats pontificis sencers, l'haurien acusat de cobejós de béns materials, d'egoista, etc.

Sempre la mateixa història quan es tracta de qüestions de l'Església. Coneixem tan bé la lliçó!

Els temors per la llibertat (?)

Segons En Rovira i Virgili el Papa ha perdut el plet amb costes. Però al costat d'aquesta afirmació n'estampa una altra: que amb la solució de la qüestió romana, perilla la llibertat dels homes.

Quina cosa més còmica! Perquè s'ha resolt un problema de llibertat, com la del Sant Pare, perquè s'ha fet pas el dret per damunt de la força, els nostres esquerrans temen per la llibertat del món. ¿És que ells són defensors de la força per damunt el dret?

En aquest cas, sí. És clar; tractant-se del catolicisme ells només veuen una llibertat: la de privar els catòlics i el seu Cap suprem de la llibertat, del dret a vindicar coses pròpies.

¿Quan vindrà, Senyor, el moment d'assentar bé les premisses que facin veure als nostres soi-disant liberals les arrels veritables de la llibertat, i que aquesta comprèn per igual catòlics i no catòlics?

I aquesta gent que tem per la llibertat del món davant el fet romà, no tem per aquesta llibertat davant el fet Calles, per exemple!

La fantasia es vessa

No té res de particular. Ha vingut de manera tan ràpida, i ha sobtat tant arreu la solució de la qüestió romana, que tot el món ha repicat les campanes: uns, a glòria; altres, a funeral.

I d'altres n'hi ha hagut que han començat l'inventari de fets que d'aquella solució podrien deri-

var, fent arribar i tot el Sant Pare a fer excursions als Alps.

Massa, massa! Cal anar amb compte amb aquests afers, que són molt grans perquè tots hi puguem dir més del que cal!

La llum clara del fet

Els catòlics hem de tocar a glòria per dos motius: primer, per haver-se resolt el problema de la llibertat de la Càtedra de Sant Pere, problema essencial per a l'expansió religiosa; i segon, per haver estat recobrada per a l'Església la seva filla Itàlia (l'Estat italià, puix la nació era ben addicta al Pontificat, la seva major glòria).

Però si per damunt del fet històric volem veure quelcom més, certament que no ha de costar gaire de relacionar-lo amb la tasca transcendental que ve portant a cap l'actual Pius XI; la tasca d'expansió de l'Església per tot el món. Aquest Papa de les Missions, que s'ha afanyat a portar la llum evangèlica per terres fins ara no conquerides, que s'ha afanyat a lligar els Estats més reacis amb Concordats, que ha assenyalat el moment d'expansió de l'Església potser més fort de molts anys ençà, no fa més que completar l'obra en voler-se trobar ben deslligat de braços per a anexionar-se definitivament la terra italiana i restar ben lliure per a seguir la seva acció intensa i ferma per tot el món.

«No la veieu, catòlics germans, la significació d'aquest acte com a epíleg i a la vegada pròleg d'una de les tasques pontificals més amples de la història del Pontificat romà?»

L'encaix de la solució de la qüestió romana dins la significació general del regnat de Pius XI és tan lògica, tan natural, tan senzilla, que a hores d'ara, a pocs dies i en ple moment d'execució encara de la grandiosa solució de la qüestió, ja ens sembla l'únic gest possible dins d'aquest pontificat.

Aquesta és la llum clara, resplendent, que deriva del Tractat de Sant Joan del Laterà, aquesta Església mare de totes les de l'Univers de la qual ara ens acaba de venir una nova irradiació de glòria, una altra guspira de veritat, una altra flama de grandesa espiritual...

Què vindrà ara?

La joia del món catòlic és ben manifesta en l'actual moment. La llibertat del Sant Pare; el lligam amb Itàlia; la generositat de Pius XI en demostrar que no són precisament problemes de govern temporal els que feien als Papes persistir en la seva protesta i les seves vindicacions; la resolució felicíssima del plet que permet al Pontificat ésser sobirà sense problemes enutjosos de govern temporal, han impressionat ben profundament el poble creient.

I cada dia més es veurà com aquesta solució és òptima, és la més convenient als altíssims interessos del Pare comú dels fidels. Cap altra n'hi podia haver de tan escaient, de tan espiritual, de tan agermanada amb les necessitats de l'Església a l'hora present.

Prou ho demostra la mateixa inquietud que al voltant de la solució ha començat a moure certes

plomes gens adients amb els interessos del catolicisme!

Nosaltres, doncs, en aquest moment, cada dia més gran, però per això mateix cada dia més ple de responsabilitats pel Papa, hem de deixar consignada la nostra joia i seguir pregant a Déu per tal que segueixi portant la llum de la Seva Divina Misericòrdia damunt el Pontifex Romà (Dominus conservet eum...) i manifestar-nos cada cop més disposats a seguir la nostra tradició d'adhesió al Soli de Roma, columna de la nostra fe. Que no hi ha problema, per difícil i delicat que sigui, que no es resolgui planerament (encara que de cop ens preocupi) pels catòlics, amb aquesta fervent adhesió al Pontificat.

Pregar i treballar, esperant tranquils l'esdevenidor. Que el dit de Déu marca les grans rutes dels pobles i dels homes pels camps amples de la història del món.

Sant Joan del Laterà

Amb motiu de la solució satisfactòria que s'ha donat a la qüestió romana, ha sonat molt el nom de Sant Joan del Laterà.

Heus ací alguns detalls històrics sobre la basílica i el palau on ha estat signat l'acord entre el Palau Chigi i el Vaticà.

El terreny confiscat per Neró en temps de Plautius Lateranus i anexionat a les propietats imperials havia estat cedit per l'emperador Constantí al Papa Melquíades per a construir-hi la primera basílica cristiana i el primer palau pontifical. Després d'aquesta època, fou la residència dels papes fins a la partida de Benet XI cap a Avinyó, el 1304. Fou allí on tingué lloc, el 1123, la ratificació del tractat de Worms que posà fi a la disputa de les Investidures.

Per la seva història, pels esdeveniments que presencià, Sant Joan del Laterà és el centre de la cristianitat; la basílica immediata al palau és, al capdavant, la catedral de Roma i la mare de totes les esglésies. Per iniciativa, i gràcies a la munificència del papa actual, han estat fetes importants restauracions al palau, i la part científica de l'exposició missionària ha estat sàviament convertida en museu etnològic.

Sant Joan del Laterà es col·locà sota la protecció de França a partir de Lluís XI; les relacions entre el capítol de la basílica i el rei cristianíssim esdevingueren oficials a partir d'Enric IV, per continuar fins als nostres dies. Però el cèlebre mosaic del *triclinium* de Lleó III permet de remuntar-les fins a Carlemany: l'emperador d'Occident fou rebut amb gran pompa a Sant Joan del Laterà i dotà magníficament la basílica.

Omplint amb la seva generositat l'Església de Sant Joan de Laterà, Lluís XI no sembla haver pensat en altra cosa que en els interessos de la monarquia, i que en el Papa només cercava un potent amic contra el seu temible enemic. Repetides vegades el monarca donà als il·lustres canonges vasos preciosos sagrats, ornamentats de riques pedres que ell mateix encarregava a Joan Chenard, orfebre de París. Al mateix temps, Lluís XI cedí al capítol grans propietats a Guyenne i a Llenguadoc.

El metge del meu poble

III i darrer

FANTÀSTIQUES

El senyor Antonet Sayol, conegut ja dels nostres lectors, i la família de can Feliu senten la mística atracció de dues coses complementàries. L'esperit pràctic i positiu de can Feliu, per una banda, es daleix d'ésser recreat per la paraula poètica i somiadora del doctor i, per altra banda, la casa de pagès assolellada per tots quatre cantons i solitària al bell mig de les seves vinyes experimenta tremolines de veritable plaer quan el senyor Antonet li porta els aires lleugerets i xismosos de les cases que s'aguanten apilotades a la vila al voltant del campanar. Altrament també al doctor Sayol li plaïen les converses sense malícia d'aquells pagesos plens d'ingenuïtat i trobava en ells, diguem-ho tot, un públic adequat a les seves fantasies que ja hem dit en quin sentit es podien considerar verídiques. Ei! Ell s'ho pensava, si no!

Quan tenia un bon tema dels seus preferits, tan bon punt desmuntat del corser caminava apressadament vers el portalet i una estrepitosa rialla, podríem dir histèrica, feia acompanyament al tic-tac de les botes a mida que anava avençant vers el cosidor. Sí; precisament anava a explicar el cas d'un d'aquests dies. Assegut al canapè al costat de la padrina reia encara i la seva rialla s'havia ja encomanat a la padrina i a la jove i al novell hereuet i als nois i a les noies, que tots havien acudit allí com les mosques a la mel i també l'amo, l'hereu Feliu, sortint de l'estudi, en sentir la gatzara, s'hi acostava rient sense saber encara de què es reia.

Fou el metge qui encetà la conversa.

—També té els seus perills el tresscar per aquests móns de Déu; repara què vull dir? si és que són de Déu.

I dient això va aturar el riure, es va posar seriós i els seus ulls s'illuminaren amb una lluïssor de noctàmbul.

—Què? Què t'ha passat? Alguna cosa desagradable? Sembles un xic alterat; digues — li féu l'hereu Feliu.

—No pas gran cosa. Ara, ara mateix; encara no fa mitja hora. Tot baixant el camí de ferradura que ve de Sant Llorenç m'ha passat el que mai m'havia passat ni en temps de partides blanques o roges. Què tinc de témer jo? repara què vull dir? No m'ha de menester tothom a mi? Si em porten a una cova de lladres i em posen davant un de la quadrilla ferit en la seva perillosa professió, jo el curo. Repara què vull dir? Jo el curo. Ve-li aquí. I res no tinc de témer: jo no veig més que malalts, ferits i desgraciats. Què en tinc de fer de totes les altres coses?

Repara què vull dir? Ve-li aquí.

Doncs, deia, que baixant el camí de ferradura de Sant Llorenç, passat ja can Manyosa, se'm posen al davant del camí dos homes fornits, desconeguts per a mi, i m'aturen el cavall que anava al pas caminant amb precaució per aquells roquissars. Repara què vull dir? Per aquells roquissars. I em diuen: —Vostè és el senyor metge, no fa? —De què es tracta?

—Un pagès que ha pres mal allà baix al torrent i el tenim a la barraca de prop del canyar. —Porteu-m'hi, doncs —. I prenent un d'ells el cavall per la regna esquerra amb la mà dreta, em trenquen el camí i em porten pel caminet que va a morir al torrent. Repara què vull dir? al torrent. Si haguéssiu vist com la bèstia caminava de mala gana, com bufava i com pernejava. Semblava que em volgués avisar: —No hi vagis per aquest camí —. Repara què vull dir? Ve-li aquí.

D'una llambregada vaig veure qui eren aquelles pintes i, si pel vestit semblaven pagesos, per les mans i per la cara tenien més aire de trabucaires que de cap altra cosa. Jo llavors, perquè el cavall entengués que ens havíem entès, li feia pessigolles a la panxa amb l'estrep i a cada senyal d'aquestes clavava amb tota mala intenció cada pernada, repara què vull dir? cada pernada. No en va escuixar cap perquè ells eren vius i semblava que les veien venir. Repara què vull dir? ve-li aquí.

A la que arribàrem a un replà de la baixada, a una petita indicació meva aquest cavall que porto que té més enteniment que moltes persones etziba una de cosses i manotades que es va fer rotllo de debò i, girant, emprèn un galop caminet amunt. Repara què vull dir? caminet amunt. Je... Je... Je...

—Però: que et sabien diners a sobre?

—Qui, jo? Mai no porto ni un ral anant per aquests camins, fora del rellotge de níquel. Bec allà on tinc set, i si ve el cas, menjo allà on tinc gana i mai ningú no m'ha dit: això val tant. Repara què vull dir? Això val tant... Hi eren, però, pel cavall, i m'haurien deixat desmuntat al torrent d'En Manyosa. Una broma! Repara què vull dir? Ve-li aquí.

—Tu mateix, Sayol, en arribar a la vila dóna avis al March. Si vénen ací un parell d'individus muntats, jo ensellaré la mula i ens plantarem a Sant Llorenç en un no-res i darem una batuda per les barraques del camí.

—Je... Je... Je... Els pots fer un nus a la cua. Repares què vull dir? Vet-ho aquí.

—No és cosa de riure, això. I ja és prou que vagis desarmat per aquests deserts: no faries cap desencert d'anar acompanyat d'un bon revòlver de sis trets.

—Je... Je... Je... No t'he contat mai allò del revòlver? És cosa graciosa. Molts no s'ho volen creure. Doncs, sí, tant i tant m'ho van dir que un dia vaig comprar-me un revòlver de sis trets. Repara què vull dir? De sis trets. Ni un més, ni un menys. Fixa-t'hi bé, que en això està la gràcia. I em vaig fer fer pel baster una funda expressa cosida al davant de la sella. Repares què vull dir? Vet-ho aquí. Jo tot content i, més que content, valent, disposat a heure-melles amb el *sursum corda*. Precisament pujava el camí d'Ordal. I a la que el cavall m'arrenca el trot, tot just havent sortit de la vila... *pam!* esclata un tret que forada la funda. El cavall es para en sec. Salto de cavall, miro i remiro, i res! El cavall no tenia cap ferida. Munto i enllà. No havien passat encara dos minuts... *pam!* Un altre tret. Tu diràs si es va esvejar el cavall. Repares què vull dir? i comença a galopar i amb aquesta, *pam!... pam!... pam!... pam!... Es*

disparen els trets que quedaven al revòlver. Repares què vull dir? Al revòlver. Jo vaig acabar la paciència: descordo la funda, arrenco el revòlver i amb tota la força i ple d'indignació el reboto tan lluny com vaig poder i tant va ésser tocar a terra quan... Puuum!... Va esclatar un tret horrorós, horrorós. Repares què vull dir? Horrorós... je... je... je... je...

—Escolta, Sayol, escolta. Tu saps què cosa és un revòlver?

—Aquell és el primer i el darrer que hauré tocat en ma vida. Vet-ho aquí.

—Doncs jo no sé com un revòlver enfundat es pot disparar automàticament amb tanta facilitat.

—Sí, ves! I jo tampoc; repares què vull dir?

—I tu saps que era de sis trets?

—Com tots els que corren, home, repares? Com tots.

—I com és possible que després d'engegats els sis trets en llençar-lo, hi hagués una setèima explosió? Com t'ho expliques?

—Jo? I a mi què em fa? Per què m'ho haig d'explicar? Aquí està la gràcia; que ni jo m'ho explico, ni ganes; i que a mi em passen coses que no passen a ningú. Mala eina el revòlver, Josep, mala eina. Repares què vull dir? Vet-ho aquí.

I com home poc disposat a dar més explicacions, tornant a la seva estrepitosa rialla acompanyada del tic-tac acompassat dels talons de les botes i corejat per les rialles de tots, que ofegaven la tos i el riure rogallós de la padrina, torna a muntar tot d'una peça el cavaller en son cavall i arrencant una marxa èpica desaparegué volant camins enllà cap a la vila com un heroi victoriós després de la seva gesta.

Anava l'àvia de can Feliu a posar-hi un comentari, quan l'hereu, rialler encara, amoixant la mà esquerra de la mare li diu:

—Vaja mare, ja veig que aquesta us ha agradat. Vós hi riureu tota la setmana.

JAUME RAVENTÓS

Un grapat de fang

Després del grapat de fang que des de les pàgines de *L'Esquella de la Torratxa* ha estat llençat damunt de l'eminent crític català Manuel de Montoliu, crec complir amb un deure de consciència fent pública la meva protesta, ofrenant la meva adhesió al senyor de Montoliu i proclamant que no és pas ell solament qui blasma les grolleries d'alguns poetes nostres.

Es cosa certament lamentable, i així ho reconeix la major part de gent de casa nostra que no té el paladar malejat, que mants esperits selectes no sàpiguen netejar-se les ales treient-ne el ròssec de llot que els obliga a terrejar continuament.

Però encara és més lamentable que les esquerres, que combaten sempre arrupides darrera els plecs de la bandera de la llibertat, no vulguin concedir ni una engruna d'aquesta llibertat que constantment masteguen quan un home de les dretes els canta les veritats.

Evidentment es necessita ésser molt innocent per militar en els bàndols esquerrans.

En Montoliu, En Civera i Sormani, En Rucabado, *El Matí* i CATALUNYA SOCIAL, s'han convertit, d'un quant temps ençà, en la fantasma, en el pesombre, en una mena d'obsessió per als senyors de *L'Esquella de la Torratxa* i altres herbetes sectàries. Per treure's aquesta obsessió del damunt prenen el partit de fer-hi brometa. (Una brometa greixosa, ordinària, d'aquella que se li veu l'orella.) Fan com les dones i la mainada que es riuen de la por per fer-se-la passar. De camí, amb aquesta broma, que ells presenten en forma de capellans rostits amb tomàquet, alimenten la fòbia (barreja d'ignorància i de mala fe) dels seus lectors.

Però cal que sàpiguen aquesta gent que darrera d'aquests homes i d'aquestes coses que ells ataquen creient potser, en el deliri dels seus rampells, que són homes i coses que banderegen pel buit sense ningú que les estimi; cal que les esquerres sàpiguen, repeteixo, que darrera d'aquests homes i d'aquestes coses hi ha un estol de persones conscients que pensen i obren amb més seny que alguns talents de pa

amb mantega i, després, encara hi ha una multitud de joves que creuen en Déu, que van a missa i es confessen i que, quan convé, saben alçar un fuet més renovador i més avençat i més atrevit que les piruetes dels avantguardistes per clavar fiblada als reben-tadors sistemàtics de la bondat.

I que no ens ruboritzem pas per cap de les males olors que se senten quan es xurriaqueja les esquerres!

I es que no fem la bogeria de tancar els ulls davant la Veritat. I que la Veritat és a l'Església de Crist ho constaten irrefutablement els vint segles d'existència amb què compta sense que hagin pogut desfer la seva unitat els atacs tan vils com estèrils dels seus enemics.

Es hora d'obrir els ulls, senyors de les esquerres! No s'hi val a dormir tant!

BRU ROMEU I CASTILLO

Inauguració d'un orgue

A l'església parroquial de Palafrugell, s'ha fet solennement la inauguració d'un orgue magnífic construït per la casa Aragonès de Girona.

Varen donar dues audicions els notables mestres Gibert i Mossèn Padró. Aquests dos organistes varen posar de manifest llur mestratge en el domini de l'orgue i varen també demostrar què la casa constructora havia complert admirablement la seva comesa.

L'orgue de l'església parroquial de Palafrugell sona meravellosament. Aquell temple es va omplir de gom a gom. Era edificat veure aquella gran gentada escoltar devotament les composicions dels mestres eminents que figuraven en el programa. El poble de Palafrugell va posar de relleu la seva cultura i la seva religiositat.

A la nit el nostre company Civera i Sormani va donar una conferència al Casal Popular, davant de nombrós públic. El nostre estimat col·laborador Mossèn Pla féu la presentació del conferenciant amb paraules càlides.

Els dos foren molt aplaudits.

El sacrilegi pòstum

Hem de situar novament els lectors en el debat Cristòfor de Domènec (1). Alguns amics, fins companys, compartint i tot la necessitat i justícia de la meua actitud denunciant amb insistència per anticristià i per indigne dels homenatges dels nostres pròxims l'autor indesitjable del *Carnet d'un Heterodox*, arribaren a significar-me certes queixes per les dimensions excessives de la campanya. Els fets demostren que encara en férem poc, i que malgrat haver tant cridat, l'eficàcia dels nostres clams ha estat ben escadussera, en quant força no ha tingut per a impedir la publicació de les obres pòstumes de Brand. En veure i tenir a la mà el primer volum d'aquestes, en mala hora sortit no a llum, sinó a entenebrir la llum, en fullejar i llegir *L'oci d'un filòsof* i en vi-brar d'indignació en sentir-nos roges les galtes pels insults sacrílegs que des de la tomba i més enllà de la mort escup En Cristòfor de Domènec, considerem que la nostra tasca, malgrat la polseguera que aixecà, ha estat en aquest sentit infecunda. Estèril ha estat la nostra veu, els veritables combats que tinguérem de lliurar, l'oposició increïble d'una bona part de premsa pròxima nostra, víctima en aquest cas d'una inexplicable aberració sentimental, contra la qual haguérem de bracejar, i les contradiccions que aquests debats ens han obligat a suportar fins a fer-nos gairebé perdre amistats caríssimes, entestades tantes persones a no veure d'En Domènec, del corruptor Brand que emmetzinà durant anys els incauts lectors dels papers socialistes catalans, dependents joves tots ells, sinó un superficial caire d'una aparent bonesa, d'una finor personal, d'una amical fraternitat que no podia ésser sinó vana i falsa, perquè l'escriptor deixa sempre l'ànima en ço que escrigué, i l'empremta deixada per ell no podia ésser més maligna. Tot ha estat impotent per a evitar a la nostra terra, ja prou calcigada i avergonyida, l'horror de l'infantament d'un llibre que és, goso afirmar-ho sense conèixer la major part de la producció literària última, amb tant que és acusada de grolleria i d'immundícia, el més criminal entre tots els que han vingut a deshonorar i comprometre de molts anys ençà, la nostra bibliografia.

Un llibre com aquest no eren sols els de l'esquerra que l'esperaven. Perquè algú d'aquella banda apuntà certs recels, saltà un de la vora nostra, el mateix que per l'aniversari de la mort d'En Cristòfor de Domènec féu una *Vindicació* que aquí mateix comentàrem (2), i bo i fent l'assabentat, semblà fer-se al mateix temps mig solidari de la publicació. A un article que l'alludit envià a *La Riuada* de Mora d'Ebre aquells mateixos dies (8 octubre 1928), així mateix parlava, contestant a un redactor qui sospitava que no sortiria: "En el que s'erra plenament, és en creure ajornada indefinidament, i àdhuc aparentment desistida, la publicació del llibre de contes de Cristòfor de Domènec *L'oci del filòsof*, amb il·lustracions de Xavier Nogués. Aquest llibre, que era ja una il·lusió en vies de realitat en vida del seu autor... no sols no ha estat deixat de banda, sinó que està

actualment imprimint-se als tallers de Joaquim Horta. Els amics i pròpiament marmessors literaris d'En Domènec, senyors *Tal* i *Tal*, han corregit ja les segones proves de l'edició i aquesta veurà la llum quan l'impressor n'hagi enllestit definitivament el tiratge, és a dir, dins un termini prudencialment breu."

Seguidament refuta el mateix vindicador, el repte d'un esquerrà que titlla "les dretes catalanes d'haver llençat les invectives més furients contra l'obra i la persona de Cristòfor de Domènec", i ho nega, fent constar que arreu trobà aquesta obra i aquesta persona "cordialíssims articles, amarats de comprensió i de digne afecte", i que, cas únic d'oposició, hi ha "*només, el to imprecatori esgrimit per CATALUNYA SOCIAL*". És cosa socialment dolorosa ésser els únics a complir un deure, però el trobar-nos sols certament que, ni llavors, ni abans, ni mai, si Déu ens ajuda, no serà circumstància suficient perquè deixem de complir-lo.

Faig aquestes citacions, com podria fer també la de l'homenatge final que el mateix vindicador tributa a Cristòfor de Domènec en nom de "la més humil però també la més cordial de les darreres promocions catalanes que serva, i ho ha dit amb mots càlids, l'empremta del seu afecte vivíssim i del seu record grat en el seu cor", per a deplorar una vegada més l'aberració monstruosa que l'autor del *Carnet d'un Heterodox* tingués entre certa joventut literària afiliada a la dreta (!) deixebles i defensors. És lícit creure que sense la complicitat d'aquells joves, i no joves, víctimes d'una ofuscació difícilment perdonable, manifestada en la bona atmosfera que la seva obra i persona trobaren, i en el caliu de simpatia que ha envoltat la publicació pòstuma dels seus inèdits, per part de qui per elemental consciència religiosa l'havia d'espantar el barrejar-s'hi, tal volta no tindríem avui de plorar que sigui un fet *L'oci d'un filòsof* que és una contrapartida gravíssima en l'actiu intel·lectual i moral de les nostres lletres. La caritat cristiana ens fa, però, pensar que tal volta els qui de la dreta estant esperaven, reclamaven, preparaven el seu adveniment no havien llegit el manuscrit. ¿Servirà, doncs, la publicació de *L'oci d'un filòsof* per a fer caure d'una vegada, les benes d'alguns ulls?

L'oci d'un filòsof és un recull de contes, immorals tots, irreligiosos, però dos d'ells especialitzats en la varietat sacrílega. Aquests dos contes, que són les notes típiques del llibre, i el segon dels quals és tan extens que ocupa gairebé la meitat del volum, porten per títol *Gaspar, Baltasar & Co.*, l'un, i *Sant Protimi*, l'altre. Refinament odiós, el colofó del llibre diu que va ésser acabat d'estampar la diada de Nadal. L'episodi nadalenc que el primer enclou, és una mostra d'aquella literatura immoral i "sàvia" que abilla i exorna amb indumentària arqueològica la perfídia antireligiosa, i que té per remota i autèntica progenitora *La Pucelle* de Voltaire, i per mares i germanes les novel·les fermentades de certs mestres contemporanis.

Gaspar, Baltasar i Melcior no són ni reis ni sants sinó uns comerciants, i per afegiment uns cràpules. Melcior, no sabem per què, és barceloní. A advertir que les dues narracions i altres de l'aplec es plauen a afalagar un patriotisme local que, tractat així, en lloc d'afavorir, humilia i deshonor. En viatge de negocis, menant en caravana un comboi de mercaderies i assedegats de vici, arriben a Jerusalem i celebren un orgia. Gaspar, embriac, "brinda i ofereix un cep tre a cada un dels seus amics". Jo seré el rei d'Aràbia, tu el de la Bactriana, "Melcior, serà rei de la negra terra de Kus, o si ho prefereix, de l'ardent Lybia". Baltasar, també begut, estraflà "una bella munió de cerimònies religioses perses". En una d'elles, imita el gest profètic d'un sacerdot; s'inventa una profecia: "Suara ha nascut l'infant que podria destronar la família d'Herodes"... Dos dies després, saben que el Tetrarca — que tingué esment de ço que es digué a l'orgia — condemnava a mort tots els infants nascuts d'un any ençà. "Els tres amics s'esgarriaren; no podien comprendre com una broma de festí pogués tenir tant de greus conseqüències."

El dia 5 de gener, durant encara els efectes de la beguda, caminaren els tres marxants, es perderen, es retrobaren. A la nit els semblà veure una "meravellosa estrella roja"... *Era el llum d'un hostal: un gresol d'oli*. Disposats a pernoctar-hi, trobaren a dins, installats a l'estable, un home, una dona jove i un infant nadó. Els hi cauen en gràcia, es fan amics, i regalen a l'infant diners, un vas d'argent amb encens i una capsa de cedre amb mirra. I tot seguit, comencen tots plegats allí dins, reis i una família, un nou sopar de disbauxa. Que em perdonin els lectors una forçosa transcripció per a tenir idea de l'horrible cinisme del brètol autor:

"Baltasar, que havia begut més que els altres, s'avançà fent tentines fins a l'infant... i provà de fer beure a la criatura tot dient: — Un dia és un dia, nano maco. I bé t'hi hauràs d'acostumar. Perquè, noi, fora del vi i de les dones ¿què els queda als pobres homes, després?"

Però no es detura aquí el seu esperit blasfematori, i Satanàs li inspira una pàgina que pot sens cap mena de dubte figurar entre les més infames que l'antologia del mal pugui recollir, fragment canalla entre les coses més canalles que un posseït del diable hagi mai vomitat. Segueix l'embriaguesa, en l'hostal i aquell Cristòfor de Domènech a qui foren prodigats els epítets de "infant", "creient", "humil", "cor de bonesa franciscana", "cordial cavaller", "home bo", "veritable home", "inofensiu", etc., gosa projectar la femta que aquell seu cor devia guardar, vers una alçada on rarament un heretge o un depravat aixeca els ulls. Jo no puc aquí transcriure ni veladament l'episodi, perquè ja no la ploma, sinó el flam d'un acer com aquella espasa del Mac Ian de Chesterton que surt per a vindicar l'honor immaculat de la Mare de Déu, caldria per a fer sentir en el cos... de qui, si ja és mort i enterrat el blasfem sacríleg?, sobre el cos dels responsables de l'edició, dels marmessors, dels seus amics, de qui sigui, el pes de la protesta cristiana i cavalleresca per l'ofensa més vil que a la Santa Verge Maria la ment del dimoni pot concebre.

A l'endemà, Gaspar, Baltasar & Cia. surten de l'hostal, i l'autor posa amb fel de sarcasme en boca llur, aquesta exclamació que té el sentit d'una síntesi

irònica de totes les injúries plegades: "Tanmateix, és una ben santa família, aquella!"

Que em perdonin els lectors, perquè ja acabo. A una banda, la nostra actitud d'únics acusadors d'En Cristòfor de Domènech, segons testimonis; a l'altra banda, els "cordialíssims articles amarats de comprensió i de digne afecte", els homenatges "d'afecte vivíssim i de record grat", dels quals han pogut recollir els seus amics tan abundós esplet. Lectors sincers, barons piadosos, qui tenia raó? Hi ha vegades que hom creu reviure el moment que les turbes de la ciutat davídica vociferaren clamant llur preferència per Barrabàs.

De la vida de *Sant Protimi*, ficció que emplena, com he dit, prop de la meitat del llibre, gairebé unes cent pàgines, ja en faré gràcia als molestadíssims — però no tant com jo — amics que aquest report meu de matèria tan lamentable han de llegir. Basti saber que és una extensa caricatura de les actes dels sants màrtirs, i que sembla i tot una expressa paròdia de les formoses narracions hagiogràfiques del nostre illustre i admirat Mestre Mossèn Llorenç Ribera, una deliberada burla de la col·lecció *Els Sants de Catalunya*. *Sant Protimi* és un personatge imaginari i grotesc, com "*Sant Ramuxi... Sant Thireldret... Sant Sapastra...*". Amb una aportació de lectura — no puc pas dir d'erudició, perquè el fruit emmetzinat d'una lectura copiosa al servei d'una intenció perversa, no mereix pas respecte; es tracta d'un altre cas dels qui un autor modern (Berdiaeff) ha qualificat d'*abús de cultura* — que pel seu mal és quantiosa, i amb un acopi nombrós de textos de la Sagrada Escripura i dels Sants Pares, copiats en llatí per a fer més recargolat el joc, textos reveladors que l'autor es passà realment moltes hores extraient, robant és el terme, materials de les sacres pedreres de la Patrologia i de la Bíblia, per a compondre un monument de ludibri, la nota predominant d'aquest *flos sanctorum* profanat és, ultra la impietat, la pornografia. És un llarg descabdellament de paraules, escenes, frases i allusions infectes, obscenes fins a l'extrem límit inferior, fins a fer sortir a la superfície les més vils fetors de les clavegueres contemporànies. En un mot, és una *Pucelle* en prosa catalana.

Recordeu-vos, lectors, de tanta gent com se'm tirà al damunt, l'any 1927, perquè jo "atacava un mort", un "indefens", perquè jo "sotraquejava tombes" i "presentava batalla contra un pobre difunt", etc. No sé si hi tornaran enguany, però no em sé estar de comparar amb aquell *veto* que volien imposar a la consciència cristiana vulnerada, la impunitat perfecta d'un sacrilegi tan brutal com el que l'autor ens envia de més enllà del sepulcre. "No és lícit atacar un autor mort? — dèiem aquí mateix el 8 octubre 1927 —. Però a l'autor mort li és lícit atacar els vivents, des de les planes del llibre que el sobreviu. Jo no puc contestar a En Cristòfor de Domènech perquè ja és mort i enterrat. Però En Cristòfor des de les planes del *Carnet* — i des de les de *L'oci d'un filòsof*, ara afegeixo — em pot seguir ferint i ofenent i bufetejant. Perquè és difunt ell, tinc de fer el mut jo. Però ell segueix... escopint a Crist, clavant-li l'insult de qualitat més infernal que a Jesús Crucificat ment humana hagi concebut ni mà humana hagi escrit, com el de la pàgina 168 ara davant dels meus ulls ben actualment oberta." I ara fereix a la Verge Maria clavant-li també la injúria més abo-

minable que l'infern contra la seva puríssima Vencedora pot suggerir a un malvat, com és la de la pàgina 49 de *L'oci d'un filòsof*.

I com llavors acabaré jo ara: "Voleu que calli jo." Feu, doncs, callar també a Cristòfor de Domènech!"

R. RUCABADO

(1) Reprendrem, si Déu vol, els articles contra el col·lectivisme la setmana entrant. M'ha semblat d'una especial i preferent urgència intercalar avui un crit de protesta per la publicació de *L'oci d'un filòsof*, perquè les seves blasfèmies encenen la sang i demanen reparació imperativa.

Una malaltia de tres setmanes i una setmana més de convalescència han impedit la meua col·laboració acostumada

durant els quatre darrers números. No vagin doncs de pressa a fer calendaris aquells senyors que es feliciten perquè ha quedat closa la polèmica sobre el llibre *El colectivismo y la ortodoxia catòlica* (?), dient que jo "mig d'esquitllada he abandonat el tema" (?) (*Acció*, Vilafranca del Penedès, 9 febrer 1928). Ço que jo he publicat fins ara no és més que l'exordi a la discussió de la tesi proposada per Mn. Angel Carbonell. Si Déu ens ajuda, la nostra raonada exposició en defensa de la tradició social catòlica i del "sentir del poble fidel" ha d'ésser un xic extensa, proporcionada, com ja es pot comprendre, a les dimensions d'un llibre de 380 pàgines amb l'additament dels tres articles amb què el seu autor ha cuitat a apuntalar-lo, i proporcionada també a la serietat de la matèria.

(2) *L'Aniversari d'En Cristòfor de Domènech*, CATALUNYA SOCIAL, núm. 384, 6 octubre 1928.

Del món del treball

La festa de Jesús-Obrer

A mida que es va obrint pas la institució d'aquesta festa en el món obrer, es posen més de manifest les seves característiques i ressalten més clares les raons que aconsellen el seu establiment.

Aquestes raons ni cal enumerar-les. La festa de Jesús-Obrer serà com el retorn espiritual de l'obrer modern a la seva casa pairal, a la casa paterna del Cristianisme.

Quan l'obrer s'adoni que té per germà de treball el mateix Jesús, es sentirà ennoblit a un grau fins ara insospitat. Cap classe social no tindrà més alt patronatge, ni més fort dinamisme.

Jesús-Obrer!

Jesús, un *alter-ego* dels obrers en el món del treball, el seu protector, el seu model, el seu arquetipus; company de l'obrer, germà de l'obrer, consol de l'obrer, ànima de la seva ànima...

Tal com fou oportuna, magnífica, transcendental i providentíssima, la institució de la festa de Crist-Rei, serà de conseqüències incalculables per tots conceptes l'establiment de la festa de Jesús-Obrer.

Com s'eixampla el cor i s'extasia hom en considerar-ho!

Léon Harmel

La França social catòlica està celebrant el centenari d'aquest gran industrial catòlic que emmotllà els seus negocis i les seves fàbriques als principis cristians i a les normes establertes per Lleó XIII del qual fou insigne amic i col·laborador entusiasta.

Léon Harmel demostrà pràcticament la possibilitat de la implantació de les prescripcions de la *Reform Novarum* al món del treball, com també demostrà una altra cosa per a molts més difícil i important, ço és: la compatibilitat de les normes pontificies amb els bons resultats dels balanços.

Léon Harmel fou un pare exemplar per als seus obrers, i les seves teories sobre la vàlua moral i econòmica dels obrers i els seus drets i deures en el camp de la producció i el repartiment de les riqueses encara tenen l'encant i la força d'un avantguardisme social sorprenent i revoltador.

Qui vulgui fer-se'n càrrec i conèixer aquest home extraordinari, verament gegantí, del nostre camp social, que estudiï la seva vida, que tota la França catòlica està posant de manifest i exalçant arreu aquells dies.

El Príncep de Galles s'ha posat al front d'una croada en pro dels obrers sense feina els quals visita, anima i auxilia amb un zel que admira.

La Federació d'Indústries Britàniques i la Confederació Nacional de Patrons han acceptat la invitació del Consell General de les Trade Unions per a conferenciar junts sobre les relacions industrials entre patrons i obrers. La importància d'aquesta nova és evident.

El Sindicat d'Empleats Catòlics, de Madrid, està fent una activa campanya de propaganda a fora per tal d'estendre arreu la seva actuació fins avui força assenyada.

El total d'obriers sense treball a Alemanya ascendia el dia 15 del corrent, a 2.029.006, amb un augment de 327.000 des del dia 31 de desembre passat.

S'han declarat en vaga, a Saxònia i Turíngia, 20.000 obrers de l'art tèxtil.

El total dels obrers parats ascendeix actualment a 55.000.

Espurnes

Els Pares de l'Esperit Sant celebraren, fa poc, el 225 aniversari de llur fundació, amb una història de sacrificis i glòries. Aquesta congregació, fundada per Claudi Pollart l'any 1703, ha donat resultats magnífics en les missions de l'Índia, Xina i possessions franceses. Ha contribuït a posar ben alt el nom de França, i ara mateix veiem, oh miracle de Déu, que aquesta influència repercuteix en els afers polítics de la veïna República, la que un dia expulsava els religiosos, i que sense ells no pot viure.

* * *

El rei Fuad d'Egipte manifestà que els catòlics tenen i tindran sempre llibertat, i encara, en les manifestacions fetes al Sant Pare en llur última entrevista, li digué: "Jo sé que les Congregacions establertes a Egipte fan molt bé."

De Madrid a Gottinga en diligència

VIATGE DE D. JOAN TORRES D'AMAT ELS ANYS
1790 I 1791

En el número passat de CATALUNYA SOCIAL, en el preàmbul que posàrem a la bellíssima i cristianíssima carta de D.ª Teresa d'Amat de Torres a la seva filla D.ª Magdalena Torres, vàrem fer ja la presentació de D. Joan Torres d'Amat, il·lustre celestiàstic, germà del traductor de la Bíblia al castellà i bisbe d'Astorga D. Fèlix, nebot de l'arquebisbe de Palma D. Fèlix d'Amat i fill de la ja esmentada D.ª Teresa d'Amat. Els seus primers estudis foren fets a Sampedor i d'allí va passar a la universitat d'Alcalà, va residir una capellania en el *Real Sitio de San Ildefonso*, i va passar en viatges per Europa des de l'1 de juliol de 1790 fins el 20 de novembre de 1791. Dintre d'aquest període de temps va sojornar uns tres mesos a Gottinga per a estudiar en la Universitat d'aquesta ciutat de fama mundial. Es veu per les seves cartes que va tornar imbuït de les idees progressives dominants arreu d'Europa en aquells anys del terrible esclat de la Revolució francesa. En pendre possessió de la canongia de Sant Joan de les Abadesses escrivia al seu oncle Fèlix Amat, en aquell temps canonge magistral de Tarra-gona, amb data 6 de novembre de 1798:

Tomé posesión la vigilia de Todos Santos de mi prebenda. Sigo con gusto la residencia canonical. La tierra, aunque poco halagüeña en invierno, no es tan fría como parece le tocaba ser estando tan cercana a las nieves, y entre eclesiásticos no faltan algunos (bien pocos) que puedan aguantar una conversación eclesiástico-científica: pero la mayor parte buenos para quatro noticias políticas y familiares que divierten y entretienen en los paseos.

No ens creguéssim per això que el residir a Sant Joan li des enyorança. En altra carta al mateix Fèlix Amat de data 11 d'abril de 1800 diu: *Después de confesar a Vm. que nunca me habrá disgustado tanto Barcelona como esta vez, sin embargo de que me dejé llevar de todas las atolondradas diversiones del carnaval acompañando a Mornau y su familia, voy a decirle que tranquilo y contento me he restituído a este Pirineo y alto retiro donde espero a Vm. para que vea por sus mismos ojos la tierra feliz que no solamente basta acontentar a un pobre hombre hijo de Sallent, sino que atrajo de Barcelona en el siglo nono a Emona, hija del conde Guifredo, que fué nuestra primera abadesa, y a un su hermano que se estableció en Ripoll.*

El viatge a Gottinga fou per a D. Joan Torres Amat un pretext per a seguir l'Europa. L'itinerari que es guarda en els seus manuscrits, pel que fa als seus punts principals, fou el següent: Madrid, Bayona, Bordeus, París, Lille, Gant, Middelburg, Rotterdam, Leyden, Amsterdam, Leyden, Haya, Leyden, Amsterdam, Utrecht, Nimega, Cleves, Colònia, Dusseldorf, Colònia, Bonn, Mayence, Francfort, Hesse-Cassel, Gottinga, Hannóver, Brunswick, Leipzig, Jena, Nuremberg, Viena, Trieste, Venècia, Ferrara, Bolonya, Roma, Luca, Gènova, Barcelona. El viatge no fou precipitat. El sistema de la diligència imposava parada i el nostre inquiet sallentí es prenia tots els

dies de descans imposats per la fatiga o per la curiositat de conèixer les ciutats. Sembla que viatjava sol: no hem pas trobat en els manuscrits cap referència a cap company. La seva estada a Gottinga va durar uns tres mesos i la que va fer a Roma dos mesos i mig. Les altres parades foren totes elles molt curtes. El dia 21 de novembre de 1791 sembla que es va embarcar a Gènova per a Barcelona, ja que en aquest dia es tanquen els comptes amb una despesa per a viatge en vaixell de 75 rals que devia ser l'import del de Gènova a Barcelona. Les despeses totals (viatges i manutenció i altres) en els disset mesos d'absència, pugen a 6.113 rals.

Entre els manuscrits deixats per Torres Amat i que són actualment a la casa Torres de Perafita, en el vol. 134 hi ha els comptes d'aquest viatge ben detallats a la menuda. D'ells transcrivim la primera part referent al viatge de Madrid a Gottinga tal com els trobem escrits: corregint alguns errors de suma que importen uns 30 rals i afegint entre claudàtors alguna paraula o observació que hem cregut convenient a la major claredat.

NOTA ECONÓMICA DE TODOS LOS GASTOS DEL VIAJE

Salí de Madrid a 1 de julio 1790 con mil reales en el bolsillo y mil que había embiado por letras.

	reales
Gastos de la diligencia real por mí y mi maleta [de Madrid a Bayona].	300
Comida de 20 días de camino hasta Bayona: día 20 de julio.	160
Cuatro días en Bayona.	80
A Dax por el río=día 24=gasto de dos días y viaje	36
Marchaussee (1) o ladrones solapados.	80
Diligencia para Bordeos	140
Comida del viaje y postillón.	60
Día 26 de julio=Bordeaux dans le premier auberge pres des jacobins.	60
Chambre loué a Mr. Roger pour un mois.	40
Café y bebidas durante un mes junto con algunos papeles periódicos y dos días de teatro.	80
Traiteur: comida para un mes.	180
Viaje a Royan por el río: día 30 de agosto.	12
Gastos hasta Rochefort	20

1248

reales

Gasto de la trasplana.	1248
Comida un día y medio en Rochefort.	40
De Rochefort a Potiers=3-7 setiembre.	24
A Tours=día 10	26
A Orleans=día 13.	32
De Orleans a París: 4 días y 1/2=París día 18 de setiembre	40

Auberge en la rue de Saint Jaques, 4 jours.	48		reales
Chambre premiere que me tomaron 6 francs y después lo negaron y lo perdí.	24	Antecedente	2574
Chambre segunda dans la petite rue de... un mois	40	En Nimegue: auberge dos dias.	16
Montre sans riens dedans que j'ai acheté dans le marché pour	24	Bastón nuevo.	12
Traiteur y bebidas con algunos papeles periódicos y dos días de teatro.	160	Diligencia hasta Cleves.	16
Salida de Paris día 31 de 7 ^{bre} a Amiens: 4 jours	32	Comida de un dia y postillones.	8
Auberge de Amiens: dos jours.	20	Diligencia hasta Nuis.	24
Diligencia: por la maleta desde Burdeos.	80	Comida y postillones	12
	1838	De Nuis a Coln: maleta.	4
	reales	Viaje a Dusseldorf a pie: por comida.	8
	—	De Dusseldorf a Colonia: comida de dos dias y medio.	20
	1838	Colonia=dia 24 hasta 26=comida y diligencia hasta Bonn	23
	—	Bonn=dia 27 hasta 30 9 ^{bre} =Comida en el auberge.	50
	1838	De Bonn a Coblentz: dos dias por comida=22 10 ^{bre}	16
Antecedente	24	Maleta hasta Mayence.	8
Calzones largos de viaje y zapatos.	30	Comida de dos dias en Coblentz.	14
A Lille en Flandes: 4 jours.	18		2805
Auberge en Lille: 3 jours.	20		reales
Maleta hasta Gand.	8	Antecedente	2805
De Lille a Manin la primera ciudad de Flandes=9 de 8 ^{bre} .	14	De Coblentz a Mayence, pede: quatre jours au cote gauche du Rhin toujours: comida.	40
A Courtrai: un jour et demi.	16	Comida de tres dias en Mayence o Cassel.	36
A Gand: un jour et demi.	30	Diligencia hasta Francfort.	10
Gand tres dias: la petite canoviere.	12	En Francfort: comida 4 jours: dia 12 de 10 ^{bre} .	50
A Saz du Gent: primera población de Holanda por agua.	28	Diligencia de Francfort a Hesse Cassel.	60
Saz du Gent: comida y barco hasta Middelburg en Zelanda.	45	Comida de 4 dias y postillones.	50
Auberge de Middelburg y coste del barco hasta Dordrecht	16	Cassel: auberge 2 jours=dia 18 de 10 ^{bre} .	12
De Dord a Rotterdam, de Rotterdam a Deft y a Leyden: barco	8	Salida de Cassel para Gottinga: diligencia hasta Münden.	9
Comida de dos dias.	2107	Portillones y cena.	6
	reales	Diligencia de Munden a Gottinga, durante la noche.	16
	—	En Gottinga dia 19 de 10 ^{bre} : quatre jours d'auberge.	26
	2107		3120
Antecedente	32	[Total 172 dies de viatge.]	
Leyden dia 16 d'octubre: chez mons. ^r Pierre: 5 jours	24	(1) Companyia de soldats de cavall per a perseguir malfactors.	
A Harlems trois jours	6		
Viaje por el agua o canal.	4		
De Harlem a Amsterdam=dia 25 octubre.	40		
Comida chez Lion: 4 jours.	16		
Retour a Harlem y Leyden: comida y viaje.	60		
Leyden 6 jours: dia 5 9 ^{bre} .	3		
De Leyden a la Haye viaje.	68		
Haye chez Mr. Moreau: 8 jours.	48		
Sastre vestido	50		
Gastos de caffè, vino, Geneve, zapatos, guantes.	20		
De la Haie a Leyden y de Leyden a Amsterdam dia 15 9 ^{bre} : gastos de viaje y comida.	60		
Amsterdam: Auberge 6 dias.	10		
Viaje hasta Utrecht por agua.	20		
En Utrecht: diligencia hasta Nimeguen.	6		
Comida de un dia de viaje.	2574		

Del món catòlic

Insistent, encara, amb el que passa a Rússia, crida fortament l'atenció la misèria de milers i milers de nens abandonats que vaguen per tot l'àmbit de l'ex-imperi de Pere el Gran, i aquest fet dels nens abandonats és la prova més eloqüent del fracàs moral del sistema sovieta.

Deu anys han estat suficients per a portar la ruïna completa i mortal a l'immens país de l'Orient Europeu. Les criatures famolenques i abandonades criden venjança contra els qui els han portat a aquest estat de misèria i de llàstima.

Aquest número ha passat per la censura governativa

Les bel·leses de la nostra terra

Als bons amics de Palafrugell

Amb motiu de l'Exposició internacional vindran molts d'estrangers a la nostra ciutat. Caldria aprofitar l'avinentesa perquè els que visitin Barcelona coneguin també les bel·leses de la nostra terra. Tenim bells paisatges i platges meravel·loses. Hauriem de crear unès oficines d'informació i de propaganda. Si els estrangers coneguessin Catalunya, es desferien moltes llegendes.

En aquests moments que la meua ànima és encara xopa de llum, deixeu-me parlar de l'Empordà. Uns amics efusius i hospitalaris m'han acompanyat a visitar Sant Sebastià de Palafrugell i les platges meravel·loses del voltant.

Jo que estimo tant el mar, l'he pogut veure portant al damunt un mantell d'una blavor enlluernadora. Els camps de l'Empordà són amarats de llum. És una llum clara i intensíssima, que fa dringar dintre de l'ànima els picarols de la joia. És impossible que les ombres del pessimisme embolcallin el vostre esperit. Sota d'aquell cel tan blau i d'aquella llum tan enlluernadora forçosament heu d'estimar la vida. Si arrenqueu un bri d'herba, ix de la terra refulgent un rajolí de llum.

Quan la tramuntana escombra les boires i els núvols, el cel esdevé transparent com un cristall. El brancall dels arbres es remou furios sota les ales del vent; i quan els arbres canten ja no és una fúria sinó un instrument harmònic que sona meravel·losament. En els aires ressonen sonoritats de clari.

Els epicuris construïrien jardins sota aquell cel tan blau i el vell Anacreó s'ajauria sota els pàmols de les vinyes ubèrrimes i amb les dents blanques esclafaria amb delectança el raïm dolç i sucós que apaivaga la set dels caminants.

No tot, però, té un caire pagà en aquelles terres. Les oliveres, que porten al damunt una túnica de penitent, fan caure damunt la verdor d'aquells camps la suavitat cristiana.

Abans d'arribar a Palafrugell, veieu emergir d'una llenca de mar blau les illes Medes. El mar té una blavor intensíssima i els roquissers sagnen. Bagur s'enfila dalt d'un tossalet, com si encara no en tingués prou de la llum enlluernadora de la platja.

Quan arribeu a Palafrugell teniu la sensació que heu estat submergits dins un mar de llum. Heu travessat camps d'una serenitat corpenedora. És endebades que intenteu cloure els ulls per a cercar el contrast de les ombres. Amb els ulls closos també us enlluerna la llum. Les parpelles no poden aturar-la.

Forçosament aquells que viuen sota aquell cel tan blau, han d'ésser efusius i cor oberts. El cor dels empordanesos és un casal sense portes. Són optimistes, perquè estimen la vida.

Sant Sebastià és el tresor de Palafrugell. De lluny estant veieu blanquejar els murs de l'ermita, que és al cim de la muntanya. Al seu entorn verdegren els pins. Quan el sol brilla suspès dalt del

cel com una llàntia d'or, cada pi és un brollador de llum. La muntanya és graciosament ondulada. Hom diria que les ondulacions tenen el ritme de les ones que teixeixen randes d'escuma damunt l'or de la platja.

Quan arribeu al cim, deixeu enrera el paisatge i us trobeu de cara el mar. Els vostres ulls que s'havien delectat en la contemplació del paisatge, ara es delecten contemplant el mar inquiet. És una visió meravel·losa. Us trobeu dalt d'uns espadats feréstecs i sentiu cantar el mar sota el cel inundat de llum. Enllà d'enllà no veieu sinó la blavor de l'aigua. El vent passa damunt el mar i teixeix blanques caputxetes.

Mans piadoses han construït humils capelletes dintre de petites baumes. Les imatges són arrecerades als murs i a la porta floreixen violers i herbes de bona sentor. Si us colloqueu d'esquena al mar, veieu les muntanyes coronades de llum.

No gaire lluny de Sant Sebastià hi ha la platja de Llafranc. Aquesta platja és tan bella, que hom diria que l'han construïda les sirenes. Les cases són arran d'aigua. El mar s'ha obert camí entremig dels roquissers i ha format una badia bellíssima. A la vessant de la muntanya remoregen els pins. L'aigua de la platja és verda com l'herba dels prats.

Si seieu damunt l'arena groga de sol i contempleu el mar, arribareu a oblidar totes les coses de la vida. És endebades que us parlin del que passa més enllà d'aquelles muntanyes. En aquells moments de bel·lesa, no desitgeu altra cosa que submergir l'esperit dins d'aquella llum tan clara i contemplar el mar, eternament inquiet, que panteixa i canta fent rodolar les ones cap a la platja.

Hauria volgut eternitzar aquells moments de delectació. La llum i l'aigua són les dues coses que em plauen més d'aquest món. No sabria viure dins la penombra de les boires. Doneu-me la vivacitat de la llum i la inquietud de l'aigua.

Caldria que ens allunyéssim unes hores de la ciutat tumultuosa i agitada, i anéssim a cercar la pau conhortadora de les muntanyes i la llum viva i fúlgida de les nostres platges.

Vivim gairebé inconscientment. El nerviosisme de la vida ciutadana no ens deixa meditar. Si meditéssim seriem més bons del que som. Hauriem de recollir-nos dins el santuari de la nostra ànima. No creieu, però, que cal únicament posar-se en contacte amb la natura per aconseguir que les passions siguin aquietades.

Poseu un home pecador davant el mar o bé en mig de la serenitat dels camps, i no s'operarà cap transformació en el seu esperit. Les muntanyes ni el mar no purifiquen els homes. Hem d'admirar les bel·leses de la natura com un reflex de la divinitat, i hem d'estimar el mar i les muntanyes no per la seva bel·lesa ingènita, sinó perquè han eixit de les mans de Déu.

Hem de posar-nos en contacte amb la natura, amb el cor ben pur i l'ànima asserenada. La bel·lesa del món exterior ens ha de portar cap a Déu.

Si el pecat ens recorda l'existència de l'esperit del mal, la bellesa ens recorda l'existència de Déu. Cal, doncs, admirar la natura i veure en les coses belles la petja de Déu.

Si contempleu amb el cor ple de pau les bel·leses

del mar i de la muntanya, sentireu un goig tan inefable com si ja no fóssiu d'aquest món.

J. CIVERA I SORMANI

Comentaris

"Mirador"

És un nou setmanari que ha vingut al camp de les lletres catalanes de la política, dels afers internacionals, de tot, de tot...

A *Mirador* res no li escapa. Des de la seva alta posició crítica (quina pena fa veure com d'un quant temps ençà abunden més a casa nostra els crítics que els constructius!) passa revista a tot, no deixa res per flairar i ens ve a espantarrar a tots amb uns judicis de gran volada.

Es diu que el seu inspirador és un vell Advocat escèptic del Passeig de Gràcia que agombola en el periòdic tota la seva gràcia d'altres èpoques, sense adonar-se que avui resulta un bon xic *fanné*. I com que aquest inspirador és home de complicada psicologia, psicologia en la qual s'agermanen ideals pairals amb la inspiració dels diaris de l'antic trust madrileny, també el periòdic resulta cosa complicada, pesant, carregada de pretensions... i sense gaires més novetats esquerranes que ensenyar aquell amoralisme que tant i tant mal fa entre les nostres joventuts d'uns quants anys ençà.

Això, agermanat amb la fraseologia de bon gust que consisteix, per exemple, en anomenar "Mossèn" al nostre amic Rucabado, dona un conjunt a propòsit per fer passar l'estona a tots els lectors del setmanari.

I perquè els nostres amics tinguin idea de ço que aquell pot ésser, els darem un índex del contingut del darrer número, que és així: article de fons sobre la qüestió romana, en el qual es presenta el triomf del feixisme, la subordinació a ell del Pontificat, i la necessitat de la independència aparent del Papa per a no espantar les altres nacions amb la subordinació afrosa del *Duce* (molt nou, com es veu); un "Aperitiu" d'En Josep Maria de Sagarra sobre la trista decadència del cabaret, element ben conegut del poeta de totes les decadències; un conte d'En Mínguez ple de problemes psicològics i de pebre; una biografia de la Raquel Meller; secció literària amb un elogi espantarrant d'"All i salobre" del propi Sagarra; i no gaire cosa més.

Com es veu, tot un programa educador de les nostres joventuts!

I sens dubte aquesta gent de *Mirador* vénen també a laborar per al nostre renaixement! Quina consciència té aquesta gent del que és un poble? Quina empenta poden donar al seu renaixement amb aquest amoralisme pronunciat i rabiós?

La premsa forana

Ha arribat a un punt d'elevació que no era gens presumible fa uns quants anys. Ningú no hauria pogut sospitar el present pletòric de la premsa fo-

rana; pletòric en el sentit de quantitat; però pletòric, sobretot, en el sentit de qualitat i bon gust. Hi ha diaris i revistes extraordinàriament ben fets; per exemple aquest *El Dia*, de Terrassa, *La Veu de l'Empordà*, de Figueres. I el que és més notable és la coincidència de l'excel·lència d'aquestes publicacions amb llur sentit pairal. Es tracta de dos aspectes coincidents quasi bé sempre.

Darrerament, uns diaris de Catalunya han introduït una innovació: la d'agrupar-se per adquirir una col·laboració seleccionada i igual, inserida en la mateixa data, perquè així puguin atendre-la econòmicament. La idea no ens desagrada; però cal no abusar-ne. Imagineu-vos, per un instant, ço que esdevindria la premsa de Catalunya en unes quantes mans, per excel·lents que aquestes fossin! Fins ara *El Dia*, de Terrassa, *Diari de Mataró* i *Diario de Gerona* han acceptat la idea. Però això tindria l'inconvenient abans dit. I encara el més gran de privar l'expansió i la perfecció a mant escriptor forà que de vegades pot ésser i és una esperança de les lletres.

"Aires de la Conca", per exemple

Aquest portaveu de la Conca de Barberà, fill de Montblanch, ha arribat als vint-i-cinc anys d'edició. I amb aquest motiu ens ha regalat amb un meritíssim número extraordinari en tots sentits. Bellament imprès, bellament escrit, bellament dibuixat. Tot ell ens és més simpàtic perquè serva el caràcter local, ben local. En les seves pàgines s'endevina la bona olor de les coses del vas d'or de la Conca i els efluvis espirituals de la Vila Ducal de Catalunya, de tan bella executòria en tot temps i més en l'actual.

Ara que, d'acord amb ço que acabem de dir, per què els amics montblanquins han anat a cercar tanta col·laboració de gent de fora de la Conca o del seu terrier? No volem dir, és clar, que les publicacions locals s'hagin de tancar hermèticament en un cercle de ferro i d'aïllament, ço que seria deplorable al seu esperit; però sí que cal recordar que com *més elles siguin*, com més es valguin dels elements propis, tant més valor adquiriran i tant més gustoses seran als paladars de casa i de fora d'ella.

I cal remarcar...

A propòsit de la premsa forana un actitud molt digna d'ésser imitada per la premsa de la ciutat, actitud que podria concretar-se en els següents mots: allunyament de tot esperit de controvèrsia i d'un excessiu esperit crític per a cenyir-se a tractar temes d'interès col·lectiu.

Avui que a Barcelona abunden tant i tant els periòdics de missió exclusivament crítica, que no tenen altre treball que destruir-se mútuament, constitueix un exemple digne d'imitació aquest de la premsa forana que, cal dir-ho amb humilitat i veritat, companys de ciutat: ens dona una lliçó d'esperit ciutadà ben entès.

El Papa i l'acció social catòlica

La carta del Papa al Cardenal Bertram, amb els nombrosíssims comentaris que ha suscitat, ha estat ocasió de fixar, una vegada més, la posició dels catòlics en la qüestió de les obres socials.

El Papa Pius XI no ha fet altra cosa que continuar la tasca altament orientadora i definida dels seus immediats antecessors, de gloriosa memòria. Ha fixat, però, l'aplicació dels mateixos principis al moment actual.

Encara que el problema social sigui sempre el mateix, les circumstàncies i la manera de plantejar-lo, varien amb una rapidesa extraordinària. Coses que ahir es perseguien com un desig, avui són aconseguides. Els canvis continus dels factors del problema, creen noves exigències abans no sospitades. Les vastes alteracions polítiques, les diverses evolucions i modalitats de la producció, el trasbalsament dels mercats, les competències nacionals i l'augment o minva dels principis morals, entre moltes altres coses, presenten la qüestió amb nous aspectes i demanen noves actuacions i noves solucions.

De tota manera, cal destriar, en un assumpte tan complicat, allò que és permanent d'allò que és mudable; l'aspecte exclusivament econòmic, i per tant, evolutiu i discutible, i l'aspecte moral, que ha d'ésser ordenat per principis immutables; les conveniències oportunistes i el fons viu i palpitant de justícia. El que més interessa els catòlics, no és precisament la solució momentània que vulgui donar-se als problemes d'ordre purament econòmic o polític, malgrat la indiscutible importància que tenen, sinó la posició que s'ha de mantenir davant el conjunt de la inquietant qüestió, per tal de guiar amb seguretat i amb perfecta unitat de mires la pròpia actuació.

Amb tota la brevetat possible procuraré resumir els ensenyaments pontificis continguts en la Carta alludida i en els altres documents i allocucions de l'actual Papa Pius XI.

L'*Acció Catòlica* no és una obra d'apostolat sacerdotal únicament, sinó que és una acció de conjunt, que exigeix el concurs laical. És obra col·lectiva que interessa totes les classes socials.

El fet d'ésser social i catòlica, o universal, indica que no pot estar vinculada a una política particular o nacional, a un determinat sistema jurídic, sinó que, per damunt de tots els particularismes, ha d'estar basada en els principis universals de la justícia i de la moral cristiana, i, per tant, actuada sota el mesuratge de la jerarquia de l'Església.

Com que l'*Acció Catòlica* ha d'atènyer tota la complexitat de la vida pública, no pot restar, evidentment, al marge de la política, quant a les relacions d'aquesta amb la moral i l'endegament ordenat de la societat. I, com sia, pel seu caràcter, una acció universal i concorde, ha d'interessar la vida i la formació tan religiosa com civil, privada i pública, dels catòlics.

Aquesta acció, doncs, ha d'ésser coordinadora i no absorbent de les altres activitats específicament religioses, o econòmiques, o civils, o polítiques. Ha d'ésser un aglutinament i no un element de divisió o de disgregació.

Es una acció de preparació i no d'oposició en la participació obligatòria dels catòlics dins la vida pública en totes les seves manifestacions, malgrat la seva absoluta independència de tot partit polític par-

ticularista, amb cap dels quals no pot identificar-se.

A causa del seu caràcter predominantment espiritual i religiós, subjecte a les normes segures i immutables de la moral cristiana, l'*Acció Catòlica* està preprada per a promoure, amb major eficàcia, el progrés dels pobles per tota mena de vies legítimes, àdhuc en l'ordre material i civil.

L'*Acció Catòlica*, doncs, és completament diversa de l'acció purament civil o política, les quals es mouen independentment dins llur respectiva esfera d'actuació.

Tenint en compte aquest ensenyament pontifical, cal remarcar dues equivocacions en les quals s'emboliquen, sovint, amics i adversaris. Una és la dels qui limiten l'*Acció Catòlica* a una actuació exclusivament religiosa, semblant a una confraria o pia associació i volen tancar-la a les sagristies o a les sales de juntes de les obres benèfiques. I l'altra, la dels qui volen acarar-la únicament als problemes d'economia o de política, àdhuc entesos cristianament. Les conseqüències d'aquesta doble posició exclusivista havien d'ésser necessàriament lamentables i havien de conduir l'*Acció Catòlica* a un joc de juntes i comissions nominals sense cap eficàcia, o bé a la constitució de partits polítics de combat.

L'*Acció Catòlica*, en canvi, dona preponderància als problemes espirituals, sense excloure, però, tots els altres factors de la vida col·lectiva, polítics, econòmics i socials. No forma cap partit limitat, ans està per damunt de totes les contingències partidistes o personals. Ve a ésser la doctrina moral del Cristianisme aplicada als fets vius de cada hora.

Es per això que digué el Papa en l'allocució del 23 de maig de 1923 que "tot el que s'ha fet o s'ha deixat fer en favor o en contra d'ella, s'ha fet o s'ha deixat fer en favor o en contra dels drets inviolables de les ànimes i de l'Església".

P. ANTONI MARIA DE BARCELONA

Epistolari Llorente

Publicat per l'*Oficina Romànica* ha sortit el volum primer de l'*Epistolari Llorente*, amb 329 cartes d'escriptors i artistes llewantins, rebudes de 1861 a 1900 per l'eminent poeta valencià Teodor Llorente Olivares. Llorente fou fundador en 1866 i director per uns 40 anys del diari *Las Provincias*, d'idees regionalistes. Intim amic dels primers catalans del renaixement i relacionat amb els poetes provençals, crític intel·ligent i optimista, encoratjador decidit des de les planes de *Las Provincias* del jovent que feia els primers assaigs en la producció literària, mantingué una correspondència molt activa amb tots els elements que figuraven en el renaixement literari per llurs produccions o llur entusiasme a Catalunya, València, Balears, Rosselló i Provença. Una tria de les cartes que es conservaren en les llibreries de Llorente, en féu el seu fill arran de la seva mort (1911), i les ordenà cronològicament i les anotà per donar-les a l'estampa. Preò aquest interessant recull, que constitueix una història vivent del nostre renaixement i és tota una biografia íntima de Llorente feta pels seus amics, ha restat inèdit una munió d'anys per qüestions d'ortografia.

L'*Oficina Romànica*, deixant les cartes catalanes en l'ortografia original, i respectant les formes valencianes en les notes del col·leccionador, però amb

l'ortografia corrent, ha pogut treure a la llum pública aquest tresor, que compta amb 14 cartes inèdites d'En Verdager, 32 del poeta Querol, 11 del Canonge Collell i bona cosa d'En Milà i Fontanals, Rubió i Ors, Víctor Balaguer, Guimerà, Narcís Oller, Matheu, Marian Aguiló, Jeroni Rosselló, Francesc Bartrina, Mañé i Flaquer, Duran i Bas, etc., etc. Dels provençals hi tenen cartes En Mistral, Baró de Toulon, Lientaud, Roumanille, Savine, Villeneuve, etc.

Passant les pàgines d'aquest volum un hom veu descabdellar-se la primera revinguda de la nostra renaixença dintre d'un ambient de pregona cordialitat entre catalans, valencians i provençals, que enyorem entre els elements de la segona generació.

L'*Oficina Romànica* ha revisat i completat el treball del collector i ha corregit l'estampació de l'*Epistolari* sobre les mateixes cartes originals. Té en premsa el segon volum que comprèn els anys 1901 a 1911. Així mateix ha començat la tasca de recollir i copiar les cartes del mateix Llorente, que conserven les famílies particulars o s'estatgen en les biblioteques públiques. A hores d'ara són unes 250 les cartes registrades, que amb les altres que segurament sortiran amb motiu de la publicació de l'*Epistolari* faran un gros volum i molt interessant.

Tancarà la sèrie un índex complet de noms i coses, que posarà a l'abast de tothom els tresors de dades històriques de l'*Epistolari*.

Opinions d'altri

De *La Vanguardia*: "Salida a alta mar" (fragment), per Gaziel.

Las tres obras más felices de la diplomacia europea contemporánea son, a mi parecer, las siguientes: la separación amistosa de Suecia y Noruega, la independencia de Irlanda y el reciente sensacional arreglo de la cuestión romana. Y esta última me parece todavía la más considerable de las tres. En ella han intervenido el fascismo y el catolicismo. Mas, por grande que sea, a es fabuloso, el éxito que acaba de obtener Mussolini, a mi juicio es mucho más importante la actitud y la decisión de Pío XI. El verdadero protagonista, el héroe de esta acción, cuyas resonancias y consecuencias en el porvenir resultan materialmente incalculables, es el Papa.

Para Mussolini, para el Estado italiano, no ha habido ni hay riesgo alguno. El acuerdo con el Vaticano sólo puede reportarle ventajas. No pierde absolutamente nada de lo que tenía y, en cambio, logra muchas cosas que le hacían falta. Por algo dijo Crispi que el político capaz de solucionar la cuestión romana, sería el más grande estadista de Italia. Mussolini se ha ceñido esta corona y ha prestado al país, a la monarquía y al Estado cuyos ideales políticos encarna, un servicio de *primissimo cartello*, casi descomunal. ¿A cambio de qué? De un simple acto de transacción, de respeto y de reconocimiento, que no perturba para nada la soberanía ni los intereses nacionales, y que no les acarrea el menor conflicto, antes por el contrario los fortifica y dilata de una manera incomparable.

De parte de Pío XI, regente supremo de intereses superterrenales, el acuerdo presenta un aspecto mucho más elevado e imponente —: como el perfil de un promontorio abrupto, a cuyos pies la nave de San Pedro estuvo anclada largos años, contemplándolo, sin pasar adelante a causa de los vientos contrarios; y ahora, inesperadamente, gracias a un gesto enérgico de su timonel, y aprovechando una favorable bonanza, lo aborda, lo soslaya, lo dobla, dejándolo para siempre a sus espaldas y poniendo proa a dilatados horizontes incógnitos.

Cometen un gran error psicológico, creo yo, los que atribuyen al acto trascendental de Pío XI a la hipótesis de que su visión de las aguas que surca su bajel millenario es estrecha, como de cabotaje costero. El Papa actual, por el contrario, en este aspecto concreto me parece que está animado por una ambición espaciosa, de navegante de altura. Su extraordinaria tolerancia y sus modestísimas pretensiones en cuanto al poder temporal, sin las cuales no habría habido solución, ya que sin ellas no pudo haberla hasta ahora, serían completamente incomprensibles de no venir compensadas por grandes anhelos en otras esferas. Las facilidades que ha dado

para obtener su libertad no tendrían ningún sentido, si el Papa no creyese que el uso de esa libertad vale la pena de condescender con la manera de lograrla. En una palabra: me parece francamente ridícula la opinión de que Pío XI, como un simple fascista, no ha querido más que proporcionar un memorable y decisivo triunfo al fascismo. Lo que el Papa ha querido, a mi juicio, es aprovechar la coyuntura propicia que le ofrecía el fascismo, para zanjar de una vez la enojosa e insostenible querrela de la Iglesia católica con el Estado italiano, y ver de colocarse en una situación internacional que con el tiempo le permita actuar en el mundo, no sólo por encima del fascismo, sino también de todas las políticas laicas. El viejo anhelo tutelar de la Iglesia católica sobre el orbe cristiano, y mediante él sobre el orbe entero, es lo que resucita en el fondo de este episodio que estamos viviendo. El modo ha sido lo de menos. Lo esencial para Pío XI estribaba en cortar las amarras y hacerse a la mar, con todas las velas desplegadas al viento, después del largo arclaje en las aguas muertas de un puerto malsano y equívoco.

De *La Veu de l'Empordà*: "La qüestió romana", per Mn. Lluís G. Pla.

Les agències d'informació han generalitzat arreu del món la notícia de l'acord entre la Itàlia oficial i el Vaticà, restablint en el terreny dels fets la qüestió de dret que durant una cinquantena d'anys havia quedat insoluble.

Tots els catòlics ens hem de gojar d'aquesta solució que té per resultat la sorgença del més petit dels Estats temporals del món, alhora que el més gran en ordre a la influència en les consciències i en les directrius del món moral.

Els nostres avis, amb una justa recança amorosa de bons fills de l'Església, varen viure les angoixes i les dolors de la llatzerada existència de Pius IX, espoliat i fet objecte del més antiliberal atropell. Nosaltres, en canvi, tenim el goig de veure ressorgir en magnífica aurora de promeses aquell sol que es ponía en les rojors del Tíber.

Verament ens afalaga de viure l'hora present i de poder dir amb veu lliberta i plenament representativa de la realitat aquell crit de "Visca el Papa Rei!", que tant de mal d'orelles feia als vells garibaldins de casa nostra, potser més moralment desgraciats que el mateix antipàtic i fanfarró Garibaldi, tipus perfecte de la insuficiència i la febre sectària convertides en passió sense elegància ni virtualitat.

Vaja, doncs; en bona hora tornem a dir el crit jovial del qui veu restablerta en un terreny de perfecta igualtat la monarquia dels seus fervors d'esperit: Visca el Papa Rei!

Filosofia medieval, per *Martín Grabmann*. — Traducció de *Salvador Minguijón*, professor de la Universitat de Saragossa.—Editorial Labor, S. A.

Avui que és tan intensa l'activitat literària i científica hom ha de recórrer a la síntesi. Les obres molt extenses no les llegeix el gros públic. Sintetitzar no és, però, una tasca tan planera com sembla.

El senyor Grabmann, amb poques planes ens dona una idea de la importància de la filosofia medieval.

Comença l'obra amb un estudi molt ben fet de la filosofia dels Pares de l'Església. El cristianisme va estimular i fecundar el pensament filosòfic. Els apòlogistes del segle II varen haver de sostenir polèmiques apassionades amb els pagans enemics de la fe cristiana. Les discussions i fórmules cristològiques i trinitàries, observa el senyor Grabmann, varen donar ocasió des del segle IV a la fixació d'una terminologia teològica eclesiàstica i a una ampliació dels conceptes metafísics de la Filosofia.

Els Sants Pares varen procurar adaptar i cristianitzar la filosofia antiga. Com és natural, es varen veure obligats a refutar totes aquelles teories filosòfiques que estaven en contradicció amb els principis fonamentals del cristianisme. No podia acceptar l'epicureisme que era una negació de l'austeritat cristiana. A les darreries del període de la patristica grega, algunes mentalitats cristianes varen fer ús de la filosofia aristotèlica. Fou el primer escolàstic Boeci, el que va introduir el pensament aristotèlic. Per bé que Boeci va comentar la filosofia d'Aristòtil, en la seva *Consolatio philosophiae*, que en l'edat mitjana va obtenir una gran ressonància, té una base neoplatònica-escolàstica.

Els Sants Pares varen combatre el fatalisme, fent arrelar en el cor del poble la fe cristiana en la Providència i transformaren en sentit cristià el platonisme eclèctic, que havia tingut favorable acollida a causa del seu espiritualisme.

Es admirable l'estudi sintètic que el senyor Grabmann ha fet de la complexa personalitat de Sant Agustí. Es tan alta la figura d'aquest sant, que és molt difícil posar de relleu els seus mèrits amb poques paraules.

Afirma el senyor Grabmann, que és una personalitat profundament religiosa, plena d'ardent amor a Déu i d'abnegat amor als homes, que resplendeix per la generositat més pura; és un pensador d'intuïció genial que té el do de l'observació psicològica delicada, l'especulació metafísica i la interioritat mística; és un orador i un escriptor de fascinadora força persuasiva i de la més poderosa facultat d'expressió.

Les obres de Sant Agustí són interessantíssimes. La filosofia d'aquest sant extraordinari és personal. Les *Confessions* serà sempre un llibre admirable de meditació. Les seves grans obres *De civitate Dei* i *De trinitate* revelen una mentalitat genial.

Sant Agustí, abans d'obrir els ulls a la llum de la fe, cercava la veritat i no la trobava.

El sensualisme dels maniqueus no podia satisfer el desig de perfecció que cobejava la seva ànima.

Sant Agustí va trobar la veritat que cercava, perquè era humil. Els que cerquen Déu i no el troben,

és perquè no volen treure's del damunt el mantell de porpra de l'orgull. L'orgullós passarà la vida seguint camins tortuosos. Unicament els homes humils coneixen el camí dretur que mena a Déu.

Els dos grans ideals de Sant Agustí eren Déu i l'ànima. Qui vulgui conèixer Déu i l'ànima ha de fer vida interior. Els homes no es perfeccionen mirant cap enfora, sinó mirant cap endintre. L'home que aconsegueixi recollir-se dins el santuari de la seva ànima, coneixerà Déu. No veiem més clarament el camí de la perfecció cristiana obrint els ulls, sinó tancant-los. Els ulls moltes vegades ens enganyen. La contemplació del món sensible no ens donarà pas la pau cobejada. La veritat sojorna en l'home interior.

El senyor Grabmann observa molt encertadament que en l'interior de l'home existeix el punt de partida de la filosofia agustiniana que sol resoldre, en primer lloc, el problema epistemològic de la veritat i de la certesa.

Sant Agustí, molt abans que Descartes, "va posar en la certesa immediata dels fets de consciència i del seu propi jo el punt de partida de la filosofia".

També la teologia de Sant Agustí, diu l'autor de l'obra que comentem, està en la més íntima relació amb el punt de partida de la seva filosofia, car els fets de consciència constitueixen les premisses de la demostració metafísica de l'Ésser Suprem. Per la introspecció o mirada interior sobre nosaltres mateixos trobem en el nostre esperit les més altes veritats de la Lògica, de la Matemàtica, de l'Estètica, de l'Ètica, de la Religió, veritats a les quals correspon la propietat d'ésser eternes i immutables.

Es tan densa l'obra del senyor Grabmann, que caldria disposar de molt espai per comentar-la detingudament. Es una de les síntesis més ben fetes que s'han publicat de filosofia medieval. El seu autor posa de manifest la seva vastíssima cultura.

Es interessantíssim el capítol que es refereix a la filosofia escolàstica. Amb gran claredat de conceptes descriu la forma interna de l'Escolàstica. Explica el mètode i tècnica de l'exposició escolàstica.

En el segon capítol s'ocupa del desenvolupament de la filosofia medieval en l'antiga i en l'alta Escolàstica.

El capítol més admirable i el que posa més de relleu els profunds coneixements que té el senyor Grabmann de la filosofia cristiana, és el que dedica a l'estudi de la filosofia de Sant Tomàs. És difícil dir més del que diu en tan poques planes. És una de les síntesis més reeixides que hem llegit. Divideix el capítol en set parts. Amb poques paraules dona una idea ben comprensiva de la forta personalitat de Sant Tomàs.

El darrer capítol és dedicat a la filosofia escolàstica dels segles XIII i XIV.

El nostre estimat amic Salvador Minguijón, una de les plomes més brillants del camp social catòlic, ha traduït admirablement aquesta obra interessantíssima.

Al final del llibre hi ha 16 làmines magnífiques. En algunes d'elles es reproduïx la imatge d'alguns filòsofs i Pares de l'Església. És una obra digna d'èlogi per tots conceptes.

CIVERA

FEITS DE LA SETMANA

L'esdeveniment de la setmana ha estat la dissolució de l'arma d'artilleria.

En una nota oficiosa que el Govern ha facilitat a la premsa, es diu que es restringeixen les informacions i comentaris sobre aquest assumpte perquè desitja que el cos d'artilleria torni a nàixer amb tots els seus prestis: Entre altres coses diu la nota al·ludida:

"La investigación de los sucesos parece que va a demostrar un vez más que los buenos pecan de callados y modestos. Los malos son los audaces bullangueros, imponiéndose más por alboroto que por el número o la razón.

Espera confiado el restablecimiento tanto más que de la disciplina, la cordialidad, la confianza y el compañerismo, dándose vida a un nuevo espíritu en que, reconociendo su locura, los que en ella cayeron, sean los primeros en no volver a hablar ni permitir que hablen sus subordinados de nada que haga referencia al pasado, poniendo todos su empeño para practicar en toda su pureza la buena doctrina militar."

La Nación, que és òrgan del govern, ha comentat la dissolució del cos d'artilleria amb aquestes paraules:

"No hay nada turbio e inexcusable en el decreto. La intervención quirúrgica a fondo viene como resultado de un morbo pertinaz que conocía toda España. Desde 1926 ha podido contrastarse la ineficacia del perdón y la esterilidad del deseo.

El pueblo vivía ausente de esta cuestión meramente corporativa; pero el motivo primordial se complicó con causas de confusiónismo político bolchevique, abriendo el campo propicio a las insinuaciones ambiciosas y disolventes.

Por el prestigio del ejército y la patria se necesitaba, en un corte, hacer el cauterio. Precisa que los extranjeros sepan que el brote rebelde siempre estuvo acotado, limitado, y que las restantes Armas y Cuerpos mantienen la ejemplaridad y la lealtad.

No son culpables — añade — todos los jefes y oficiales de la escala activa del arma de artillería. El decreto no excluye, sin embargo, esclarecimientos que se harán inmediatamente.

El Gobierno agotó el margen de prudencia, cayendo toda la responsabilidad de la culpa sobre quienes se obstinaron en el error.

La lección de entereza y de vitalidad que da hoy España eleva y tonifica el espíritu público, llevando al extranjero la convicción de que España sigue la ruta emprendida en 1923.

Como ha atacado este brote — acaba dient' — el Gobierno no vacilará en proceder al saneamiento de otros males."

El Debate es mostra d'acord amb *La Epoca*, en la seva tendència de formar un gran partit d'orde. Segons *El Debate*, l'única solució d'Espanya és la monarquia. Aquest diari s'ha ocupat també de la baixa de la pesseta.

L'A B C ha llençat la idea d'erigir un monument a la Reina Maria Cristina, i ha fet una crida als seus lectors.

A'guns diaris de Madrid han fet observar que la baixa de la pesseta obeeix als rumors circulats en les grans ciutats estrangeres respecte a canvis de Govern o tal vegada a un moviment revolucionari. Aconsella a la premsa estrangera que no cregui aquests rumors i assegura que no passa ni passarà res.

D'esdeveniments com el que acaba de tenir lloc a Roma n'entren pocs en el curs dels segles. L'arranjament definitiu de la qüestió romana ha alliberat el món d'un conflicte permanent tothora transcendental. Les noves que van arribant de Roma respecte d'aquest arranjament deixen espalmat l'esperit de totes les persones assabentades d'aquest immens i escabrosos conflicte de la qüestió romana. L'assistència de Déu a l'Església Catòlica acaba de tenir una de les proves més paleses i eficients que poden donar-se. Qui recordi la situació de l'Església a Itàlia vint anys enrera i les pèssimes disposicions envers ella del poble i del govern italians, es té de fer creus en llegir els termes del gran conveni que ha reconciliat les dues potestats i les masses de gent que les seguien. Qui podia pensar mai que la nova Itàlia, feta de tota mena d'usurpacions, es llancés amb els braços oberts als peus del Sant Pare disposada a escoltar filialment les seves observacions i les seves decisions?

No pot negar-se que hi ha catòlics poc comprensius que no estan contents de l'arranjament, que solament conceptuaven possible amb la restauració històrica íntegra del poder temporal. Aquests senyors no es fixen en com han canviat avui dia les circumstàncies i com no són moralment possibles situacions i estats que mig segle abans encara comptaven amb elements naturals i històrics de sustentació. Cada dia perden consistència les fites i les demarcacions. El que abans eren garanties d'estabilitat i d'independència, s'han tornat ara punts i ratlles de plànols que el vent s'emporta...

El que més admira en aquesta reconciliació que ha posat terme a la qüestió romana és l'esperit apostòlic desplegat pel Sant Pare en tot moment i en totes les condicions del conveni. Tenia raó el Cardinal Dubois en exclamar davant dels catòlics francesos que l'anaren a rebre en tornar de Roma aquests dies: Tenim un Sant Pare extraordinari! Cal, però, també fer justícia a les eminents personalitats que han intervingut també en aquest afer.

J.

Ja sou subscriptors de CATALUNYA SOCIAL?

Noticiari

Espanya

En la reunió general ordinària celebrada el passat dijous, en el Patronat Obrer de Sant Miquel del Port de la Barceloneta per a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern, va quedar constituïda en la següent forma:

Conseller Espiritual, Reverend Sr. Rector Dr. Nicolau Casarramona, Prev.; President, En Josep Moragas Cisa; Vice-President primer, En Joan de Déu Riera Grau; Vice-President segon, En Ramón Capera Añó; Secretari, En Joaquim Barroso Torres; Vice-Secretari, En Vicens Roda Folch; Comptable, En Gaspar García Calabuig; Bibliotecari, N'Artur Escudero Esterri; Tresorer, En Josep Moreno Roca; Vocals: Senyor Josep Soler Riera, senyor Bonaventura Espriu i Puig, senyor Florenci Sells Busquets, senyor Antoni Grau Bartrolí, senyor Miquel Gallardo Ferrés.

— El Reformatori per a nens delinqüents que es constitueix a Alcalà de Guadaira, pren molt d'increment mercès als donatius de què és objecte. Prompte començaran les obres de la Capella.

En terminar-se, el Govern concedirà a Sevilla un Tribunal Titular per a nens delinqüents.

— Durant la pròxima Exposició Universal tindrà lloc a Barcelona un Congrés Nacional de Beneficència.

— S'ha celebrat a València la Federació de Sindicats Agrícoles assistint-hi 90 Sindicats. Aquesta Federació va rejuenint-se, que ja convenia.

— Els titulars de llibretes de Pensions per a la Vellesa sense hereus legítims, podran en el successiu designar lliurement el beneficiari.

— Durant la setmana del 28 de gener al 3 de febrer la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis ha cobrat per imposicions d'estalvi 6.972.585 pessetes, i ha pagat per reintegrament d'estalvi pessetes 4.876.788. D'això resulta una diferència de 2.095.797 pessetes a favor de les imposicions. A la mateixa setmana s'obriren 1185 llibretes noves.

— En la Junta general ordinària celebrada pel Círcol Barceloní d'Obrers de Sant Josep (Mercaders, 32, principal), fou elegida la Junta següent:

Consiliari, mossèn Josep Forn, prevere; president, don Ramon Martí i Solà; vice-president, don Narcís Casajuana; secretari, don Miquel Fàbrega; vice-secretari, don Ramon Armengou; tresorer, don Ferran Castells; comptador, don Francesc Santamaria; vocals: don Francesc Baró, don Domènec Ortiz, don Antoni Sans, don Joan Rosell, don Baldomer Oliva; presidents de seccions: don Joan Maryssi, don Andreu Gumà i don Antoni Messegué.

— L'Acció Catòlica de la Dona, d'Oviedo, ha establert una secció de noies estudiantes, les quals, com és natural, estudiaran, primerament, les coses que a les dones són primordials, per tal de no criar éssers híbrids i inútils.

Ha d'anar-se molt en compte en l'empresa feminista de fer dones sàvies sense més ni més.

— A Barcelona s'ha creat la primera Escola Nacional de Mainaderes Diplomades, d'on les famílies podran treure persones degudament preparades per

a exercir amb plena consciència moral i pedagògica llur missió prop de les criatures que els siguin confiades.

Podran assistir a aquesta escola professional — mitjançant una matrícula molt modesta — aquelles dones i noies que hagin complert 16 anys, que sàpiguin bé de llegir i d'escriure i les quatre regles d'aritmètica, que vulguin dedicar-se a la professió de mainaderes; les qui l'exerceixin ja i vulguin perfeccionar llurs coneixements i, finalment, tota dona de qualsevol estament social que vulgui tenir una bona preparació maternal.

L'ensenyament serà donat en dos cursos, teòrics i pràctics, acabats els quals serà lliurat un diploma o certificat d'aptitud a la mainadera la qual podrà entrar tot seguit a prestar servei en les famílies.

“L'Acció Femenina no ha escatimat cap sacrifici i la creació d'aquesta nova Escola professional és filla d'una llarga preparació, a la qual ha contribuït un eminent professorat en el qual figura, com a directora de l'Escola, l'eminent pedagoga doctora Maria Montessori, de la capacitat de la qual no ens cal fer l'elogi.”

— Un R. D. reorganitza els Patronats provincials i locals de les societats agràries. Es veu que a Espanya la dèria de fer i refer és tan antiga com el no fer res.

— Ha estat aprovat el Reglament per a l'execució de la Llei de Tribunals titulars de menors.

— La Caixa d'Estalvis Biscaïna prepara un Homenatge a la Vellesa amb auxili oficial, prenent-hi part principal la Diputació del Senyoriu.

— A Càdiz es construeixen Escoles del Treball que seran model·liques. Ja convé.

— El governador de València ha emprès una campanya de sanejament de costums públics començant pels balls públics, que són de mal moralitzar.

— La Cooperativa de Cases Barates “La Voluntad”, de Bilbao, continua la construcció d'habitatges higiènics pels obrers dels Alts Forns i de la Constructora Naval.

Allí quasi pot donar-se per resolt aquest problema.

— La Diputació de València projecta la construcció d'un Palau de Sanitat prop del seu.

— S'ha publicat un important Decret-llei reorganitzant els organismes oficials agrícoles per tal d'abolir els inútils i mal dotats, substituint-los per altres, regionals, que siguin llum i guia per a quants tracten amb agricultura. El Decret-llei arriba a ésser minuciós fixant-se en detalls que no semblen propis d'una semblant disposició, però està bastant ben orientat i se'n pot treure profit.

Estranger

A la Universitat de l'Havana s'establirà prompte una Escola de professors per a preparar-los a l'estudi i tractament de nois anormals, que seran separats de tots els Centres docents, on no aprenen res i sols destorben.

— A la Cambra anglesa una senyora diputada, Sussan Lawrence, no pogué votar perquè no portava capell. Ara vegi's quina relació hi deu haver entre el capell i la facultat legislativa! Sort que un diputat li prestà el seu cap, que si no...

— Una nova llei obliga els metges de Noruega a redactar les receptes amb lletra ben clara i la seva firma també. Aquí, regularment, les receptes solament les entenen els apotecaris... que les entenen.

MODES

M. Estera de Galera

Rambla de Catalunya, 7, pral.

Teléfono 12415

BARCELONA

LA INNOVACIÓN

és la casa especialitzada en Novetats per a senyora, que es
distingeix per assortits abundants i preu just en cada qualitat

Portaferrissa, 7 i 9. Salmeron, 29. Av. Portal de l'Angel, 38. BARCELONA

R. Puigdomènech

Confeccions per a senyora i nenes

Diagonal, 452 / BARCELONA

CAMISERIES RUBERT

GÈNERES DE PUNT, PAIAMES, MOCADORS, GUANTS

Avinguda Portal de l'Angel, 13 i Aribau, 30

BARCELONA

FABRICA DE PASTES ALIMENTICIES

ANTIGA CASA FIGUERAS

FUNDADA EN 1820

Rambla de Sant Josep, 11. - BARCELONA

JA SOU SUBSCRIPTORS

DE

CATALUNYA SOCIAL?

TORRENTS

Ex-professor de la Societat de Mestres Sastres
de Barcelona / Rambla de Catalunya, 12, 1.er
Telèfon 16040 - BARCELONA

Tota persona desitjosa de triomf en la vida tindrà gran mirament en la correcció perfecta del vestir. Mai obtindrà el relleu desitjat aquell que, menyspreant el bon vestir, adopti robes de fabricació dubtosa i de mitjana confecció

DROGUERIA PERFUMERIA

Drogues i perfumeria de totes menes i

marques :: Gran assortiment en perfu-

meria a granel :: Brongeria, Esponges,

Plomers, Productes per la neteja, etc., etc.

Treballs de laboratori per a aficionats a la fotografia. Lliurament ràpid. Servei a domicili

Clarís, 57 (enfront baixador)

Telèfon 71703

BARCELONA

LA CASA BELETA

Créadora del vestit tipus mariner per a nens. El model més distingit i elegant.

La casa atén amb especial cura els vestits d'esport amb dibuixos exclusius en el més selecte i exclusiu.

VESTITS DE PRIMERA COMUNIO
I MODELS NOUS

A tot subscriptor de «Catalunya Social» se li farà un 5 % especial de descompte.

SASTRERIA DE SENYOR, CAMISERIA I CORBATERIA

AVINGUDA DEL PORTAL DE L'ANGEL, NÚM. 35. BARCELONA

XAROP PUIG

preparat per Z. Puig.—RIPOLL

Antiga i acreditada preparació per a combatre les pulmonies, bronquitis, catarros, tos i totes les afeccions de l'aparell respiratori.

Seixanta anys d'èxits continus.

**De venda: en totes les farmà-
cies i centres d'específics.**

LES GRANS INDUSTRIES

FABRICA DE XARXES
I FILS RETORTS
PER A LA PESCA

FILLS DE GABRIEL JULIÀ

Bruch, n.º 7 - Telèfon 11422
(Entre Trafalgar i Ronda)

BARCELONA

Companyia Trasatlàntica

VAPORS CORREUS ESPANYOLS

Serveis Regulars

RAPID } Espanya-Nova York
DIRECTE } 9 expedicions a l'any
RAPID: Nord d'Espanya a Cuba i Mèxic
 16 expedicions a l'any
EXPRESS: Mediterrani i l'Argentina
 12 expedicions a l'any
LINIA: Mediterrani, Cuba i Nova York
 16 expedicions a l'any
 » Mediterrani, Costa Firme i Pacífic
 11 expedicions a l'any
 » Mediterrani a Fernando Póo
 12 expedicions a l'any
 » a Filipines
 3 expedicions a l'any

**Servei tipus Gran Hotel. - T. S. F. - Radio-
telefonía. - Orquestra. - Capella, etc., etc.**

Per informes, a les Agències de la Companyia en els principals ports d'Espanya. A Barcelona oficines de la Companyia: Plaça Medinaceli, 8.

Acadèmia Cots

Direcció general: Av. Portal de l'Angel, 38—BARCELONA

FUNDADA EN 1879

Telèfon 18953 A.-Apartat 782

SUCURSALS: MADRID, Av. Conde Peñalver, 7; LLEYDA, Estereria, 10; MANRESA, Angel Guimerà, 32
REUS, Arrabal Robuster, 23; MATARÓ, Riera, 59; BADALONA, Carme, 52 bis.

CLASSES SELECTES separats els dos sexes per diferents pisos i escales

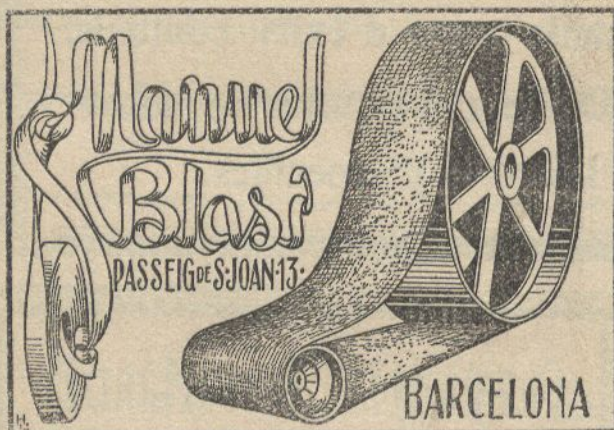
COMERÇ - IDIOMES

Procediments eminentment pràctics

CLASSES GENERALS, QUOTA MODICA

Constantment l'ACADEMIA COTS rep demanda d'alumnes per ocupar bones places.

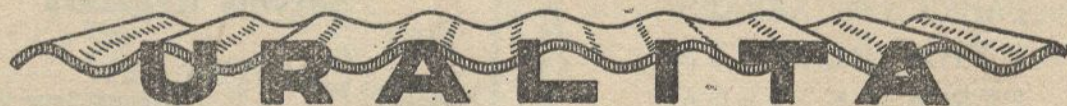
ASSIGNATURES: Teneduria.—Càlcul.—Lletra comercial.—Correspondència.—Mecanografia.—Taquigrafia.—Francès i Anglès.—Alemany.—Classificació i Arxiu.—Alts estudis comercials.—Ortografia.—Dibuix industrial.—Linguòfons.—Màquines de calcular, etc.

Unicorde

Nou tipus. Qualitat i presentació

EL MILLOR MATERIAL PER A COBERTES

SANT PANCRÀS

NOVETATS EN PANYERIA

Compri la roba del seu traje en aquesta casa i estalviarà diners.

Es recomanen bons sastres.

Descomptes als Srs. cooperadors d'aquesta revista.

Rambla de les Flors, 6, 1.º

BARCELONA

FRANQUEO CONCERTADO

ATENCION A. G.—Provença, 167.